

РЕШЕНИЕ

№ 1407

гр. Варна, 11.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ВАРНА, I СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Марин Г. Маринов

Членове: Елина Пл. Карагъзова
Ралица Ц. Райкова

при участието на секретаря Христина Здр. Атанасова
като разгледа докладваното от Марин Г. Маринов Въззивно гражданско дело № 20223100501934 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по въззивна жалба вх.№ 44773/01.07.2022 г. на „ИЗТОК ИНВЕСТ 96“ ЕООД, ЕИК 200228575, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „История Славянобългарска“ № 7, чрез пълномощника адв. М. Т., против решение № 1852/09.06.2022 г., постановено по гр.д.№ 8056/2021 г. на ВРС, 48-ми състав, /поправено с решение № 2510/27.07.2022 г./, с което са отхвърлени като неоснователни следните предявени от жалбоподателя искове срещу С. А. М., ЕГН *****,
1/ иск с правно основание чл. 240 от ЗЗД за заплащане на сумата от 15 000 лева, претендирана като дължима по договор за заем от 06.06.2016 г., ведно със законната лихва върху главницата считано от датата на подаване на исковата молба в съда - 08.06.2021 г. до окончателното заплащане; 2/ иск с правно основание чл. 86 от ЗЗД за заплащане на сумата от 6083.35 лева, представляваща обезщетение за забава върху главницата от 15 000 лева, за периода от 06.06.2017 г. до 04.06.2021 г.; 3/ в условията на евентуалност иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД за заплащане на сумата от 15 000 лева, при твърдение за получаването ѝ без основание от ответника, ведно със законната лихва върху главницата считано от датата на подаване на исковата молба в съда - 08.06.2021 г. до окончателното заплащане.

В жалбата си въззивното дружество, представлявано от адв. М. Т., излага становище за неправилност на обжалваното съдебно решение. Оспорва

решаващия извод на съда, че не са установени предпоставките на сключен неформален договор за заем между страните по делото. Твърди, че по силата на представения по делото запис на заповед от 06.06.2016 г. С. А. М. се е задължил безусловно да върне на жалбоподателя сума в размер на 15 000 лева при уговорен падеж на задължението – 06.06.2017 г. Излага, че въпреки обявяването на процесния запис на заповед за нищожен с влязло в сила решение на гражданския съд, поради нарушаване императивната разпоредба на чл. 486 ТЗ, то мениителничният ефект губи само функцията си на годно извънсъдебноизпълнително основание, но не и своята правна и доказателствена стойност като частен писмен документ, изхождащ от страната, която го е съставила и подписала. Като се позовава на цитирана практика на ВКС, жалбоподателят твърди, че обявеният за нищожен запис на заповед може да служи като доказателство за възникнало между страните каузално правоотношение, да служи като разписка за получена сума, както и като доказателство за водени между страните преговори. Сочи, че макар в представената по делото разписка да не е изрично обозначено, че физическото лице, предаващо сумата, действа в качеството си на управляващ и представляващ „ИЗТОК ИНВЕСТ 96“ ЕООД, между страните няма спор, че към датата на предаване на сумата това лице е управител на въззивното дружество. В допълнение сочи, че в записа на заповед ответникът се е задължил да върне идентична по размер сума на лицето, което му я е предало, като изрично е посочено, че лицето ще я получи в качеството си на управител на „ИЗТОК ИНВЕСТ 96“ ЕООД. Счита, че при липса на възражения за наличие на самостоятелни облигационни отношения между ответника и физическото лице, предало сумата, то следва да се приеме, че след задължаването на ответника да плати идентична по размер сума на ищеца между тях е налице договор за заем, по който е доказан факта на предаване на сумата. Твърди се, че действителното предаване на процесната сума се установява, както от представената и подписана от ответника разписка, така и от заключенията по приетите по делото съдебно-счетоводни експертизи, съгласно които въззивното дружество е имало касови парични наличности, с които да изпълни задължението за предаване на сумата по сключения договор за заем, а изпълнението му е не е могло да бъде отразено в подадените ГОД към НСИ за 2016 г и ГДД по чл. 92 ЗКПО за 2016 г. предвид вида на бланката, която се е използвала към 2016 г. Поради изложеното, въззивното дружество намира предявените главни иски за основателни и моли за отмяна на първоинстанционното решение и за тяхното уважаване в цялост, съответно за уважаване на предявения в условията на евентуалност иск, както и за присъждане на разноски.

Въззиваемата страна С. А. М., представлявана от адв. Н. В. и адв. Р. Д., в депозирания в срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК отговор оспорва подадената въззивна жалба като неоснователна и необоснована. Излага, че аргументите на жалбоподателя за наличие на каузални правоотношения между страните не почиват на житейската логика, тъй като към 06.06.2016 г., когато е подписан

процесният запис на заповед и предоставена сумата от 15 000 лева, ответникът е встъпил в трудови правоотношения с ищцовото дружество, току що завършил средното си образование, без източник на доходи или някакво друго имущество, като предоставянето на посочената сума без обезпечение и без гаранция е лишено от логика. Твърди, че поведението на въззивното дружество, освен нелогично, осъществява и състав на непозволени от закона деяния, за което е подаден сигнал до Варненската прокуратура. Сочи, че видно от представени решения на Районен съд – Карнобат, въззиваемият не е единственият, спрямо който са предявени подобни претенции, тъй като от цитираните съдебни актове се установява, че ищецът е претендирал от най-малко още пет свои бивши служители заплащане на суми с твърдения за сключен договор за заем въз основа на издадени от ответниците разписка и запис на заповед за 15 000 лева. Счита, че отхвърлянето на предявените искове се основава на събраните по делото доказателства и преценката им поотделно и в съвкупност. Сочи се, че с въззивната жалба се навеждат нови факти и твърдения, възможността за което се е преклудирала. Като се позовава на цитирана практика на ВКС, сочи, че нередовният запис на заповед може да има характер на разписка за получаване на заетата сума, но само в определени хипотези, напр. когато каузата за получаването ѝ е включена в съдържанието на абстрактната сделка, което в случая не е налице. Сочи, че редовният запис на заповед също не доказва реалното предаване на заета сума, което се установява с други доказателства, каквито по делото не са събрани. Като твърди, че не са установени предпоставките на сключен договор за заем между страните, моли за потвърждаване на първоинстанционното решение, с което са отхвърлени предявените искове, както и за присъждане на разноски.

В открито съдебно заседание въззивникът, чрез пълномощника адв. Пл. Тотев, поддържа изложеното в жалбата и моли за отмяна на първоинстанционното решение и присъждане на разноски за двете инстанции.

В открито съдебно заседание въззиваемият, чрез пълномощника си адв. Д., оспорва доводите на въззивника по съображенията, изложени в подадения отговор на въззивната жалба, моли за потвърждаване на решението на ВРС и присъждане на разноски.

Жалбата е редовна и допустима, подадена от лице, легитимирано с правен интерес от обжалване акта на ВРС, поради което съдът дължи произнасяне по нея.

За да се произнесе настоящият състав съобрази следното:

Производството по делото е образувано по повод предявен иск с правно основание чл. 240 от ЗЗД от „ИЗТОК ИНВЕСТ 96“ ЕООД, ЕИК 200228575, със седалище в гр.София, срещу С. А. М., ЕГН *****, за заплащане на сумата от 15 000 лева, представляваща дължима сума по договор за заем от 06.06.2016 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата

на подаване на исковата молба в съда - 08.06.2021 г. до окончателното изплащане на задължението. Ищецът предявява и иск за заплащане на сумата от 6 083.35 лева, представляваща обезщетение за забава върху главницата от 15 000 лева за периода от 06.06.2017 г. до 04.06.2021 г., на осн. чл. 86 от ЗЗД. В условията на евентуалност предявява иск с правно основание чл. 55, ал.1 от ЗЗД за осъждане на С. А. М. да заплати на „Изток Инвест 96“ ЕООД сума в размер на 15 000 лева, при твърдение за получаването ѝ без основание от ответника на 06.06.2017 г., ведно със законната лихва върху посочената главница от датата на подаване на исковата молба до нейното плащане.

С постановеното по гр.д.№ 8056/2021 г. на ВРС, 48-ми състав, решение № 1852/09.06.2022 г., /поправено с решение № 2510/27.07.2022 г./ първоинстанционният съд е отхвърлил претенциите изцяло като неоснователни.

Твърденията на ищцовото дружество са, че на 06.06.2016 г. между „Изток Инвест 96“ ЕООД, ЕИК 200228575, в качеството му на заемодател и С. А. М., ЕГН *****, в качеството му на заемател е сключен неформален договор за заем за потребление, по силата на който ищецът се е задължил да предаде на ответника сума в размер на 15 000 лева, срещу задължението на последния да я върне в срок до 06.06.2017 г. В деня на сключване на посочения договор за заем и за обезпечаване на неговото изпълнение заемателят е издал в полза на заемодателя запис на заповед от 06.06.2016 г. за сума в размер на 15 000 лева. В издадения запис на заповед е посочен изрично падеж за плащане 06.06.2017 г., която дата е уговореният между страните срок за връщане на предоставената в заем сума. В записа на заповед изрично е и посочена банкова сметка на дружеството, по която следва да бъде върната предоставената в заем сума. Ищецът твърди, че сумата по договора за заем е предадена от заемодателя на заемателя 06.06.2016 г., като ответникът е получил от управителя М.Р.Д. сумата от 15 000 лева, за което е подписана разписка от същата дата. Твърди, че до настоящия момент ответникът не е изпълнил задължението си за връщане на предоставената в заем сума, поради което счита, че е в забава, считано от 06.06.2017 г.

В срока по чл.131 от ГПК ответникът депозира писмен отговор, с който изразява становище за неоснователност на исквете. Оспорва твърдението за сключен неформален договор за заем от 06.06.2016 г. за сумата от 15 000 лева, твърдението, че за обезпечаване на същия е издаден запис на заповед от същата дата, както и твърдението, че 06.06.2017 г. е уговореният срок за връщане на заетата сума по договора. Сочи, че между ищеца и ответника не е сключван договор за заем и ответникът не е получавал в заем от търговското дружество процесната парична сума нито на посочената дата, нито на никоя друга. Излага, че разписка, както и запис на заповед са били попълнени от ответника, както и от още осем негови колеги, по настояване на ръководителите на търговското дружество, при които ответника е работил като шофьор-снабдител и в качеството на такъв е боравил с парични суми в брой и стоково материални ценности, за да се гарантира коректната му

работа. Сочи, че представеният запис на заповед е обявен за нищожен с влязло в сила съдебно решение по гр.д. № 11423/2018 г. на ВРС, поради нарушаване на изискванията на член 486, алинея 1 от ТЗ, а именно определяне на два падежа в същите и по тази причина именно определените различни падежи, не могат да послужат като доказателство за постигнато договорка за дата на падеж, на претендирания за сключен договор за заем. Възразява, че единствените отношения на страните са във връзка със съществувал трудов договор, сключен между ищцовото дружество и ответника, по силата на който С. М. е извършвал трудова дейност като шофьор - снабдител за превоз на стоки в страната. Твърди, че процесната ценна книга, както и разписката от 06.06.2016 г. са били издадени в резултат на упражнен натиск и заплаха, измама и въвеждане в заблуждение, спрямо ответника, както и още осем негови колеги на длъжност шофьор в ищцовото дружество към посочения момент. Всички те са били извикани на една и съща дата и в един и същи момент в счетоводния отдел на дружеството и са били принудени да подпишат идентични по вид разписки и записи на заповед за една и съща сума от 15000 лева, като текстът им е диктуван от служителите. Никой от подписалите не получавал каквито и да е средства и не е имало заемни правоотношения по повод друга каузална или абстрактна сделка, включително и спрямо ответника.

Съдът, след преценка на представените по първоинстанционното дело доказателства, счита за установено следното от фактическа и правна страна:

При извършена проверка съдът не констатира допуснати процесуални нарушения от страна на първоинстанционния съд. Постановеното решение е валидно и допустимо. Жалбата следва да бъде разгледана по същество.

Основателността на предявения главен иск предполага установяване от страна на ищцовото дружество, при условията на пълно и главно доказване, наличието на валидно облигационно отношение между страните по договор за заем, предаване на процесната сума на ответника и настъпване на падежа за нейното връщане.

За установяване факта на възникнала облигационна връзка между страните по твърдения договор за заем ищецът и настоящ жалбоподател се позовава на издаден от въззиваемия на 06.06.2016 г. запис на заповед за сумата от 15 000 лева и подписана от него разписка за получена сума от същата дата. В приобщената по делото разписка за получена сума от 06.06.2016 г. е вписано, че С. А. М., ЕГН *****, с адрес в *****, в качеството си на служител, е получил от М.Р.Д., ЕГН *****, с постоянен адрес *****, сумата от 15 000 петнадесет хиляди, като не е уточнена валутата, нито качеството на лицето предало сумата. С. А. М. е имал сключен трудов договор с ищцовото дружество в периода 06.06.2017 г.- 01.02.2017 г. съгласно приобщената по делото справка от ТД на НАП – гр. Варна.

Видно от представения по делото запис на заповед от 06.06.2016 г. С. А. М. се е задължил неотменимо и безусловно да заплати на М.Р.Д., в качеството му на управляващ и представляващ „Изток Инвест 96“ ЕООД, сумата от 15 000 лева с посочен падеж на задължението 06.06.2017 г., като едновременно с това е предвидено, че записът на заповед е платим на предявяване. На съда е служебно известно, че с влязло в сила решение по гр.д. № 11423/2018 г. на ВРС е отхвърлен предявеният от „Изток Инвест 96“ ЕООД, срещу С. А. М., иск по чл. 422 от ГПК да бъде прието за установено в отношенията между страните, че ответникът дължи на ищцовото дружество сумата от 15 000 лева, дължима по издаден Запис на заповед от 06.06.2016 г., предвид констатирана нищожност на записа на заповед на основание чл. 486, ал. 3, вр. чл. 537 от ТЗ, за която сума е издадена заповед за изпълнение на парично задължение номер 2472/11.04.2018г. по ч.гр.д. номер 4966/2018г. по описа на ВРС.

От проведената в първоинстанционното производство съдебно-счетоводна експертиза се установява, че на 06.06.2016 г. в счетоводството на „Изток Инвест 96“ ЕООД е отразен запис за предоставена на ответника С. А. М. сума от 15 000 лева, както и че касово е имало налична сума, която дава възможност да се предостави заем в размер на 15 000 лева на ответника. С оглед оспорване заключението от страна на ответника по делото е проведена повторна ССЕ, заключението по която е прието и неоспорено от страните и от което се установява, че операция по изплащане на сума от „Изток инвест 96“ ЕООД към С. А. М. в размер 15 000 лева в брой е отразена в регистрите на дружеството на 06.06.2016 г., като от счетоводен регистър „Първични по кредита на сметка 501.Каса“ е видно, че на тази дата сумата е изплатена касово на С. М.. В регистъра не се съдържа информация за основанията на което е изплатена сумата. Вещото лице констатира, че на 06.06.2016 г. няма касови постъпления, свързани с изтеглени парични средства от банкови сметки на дружеството, а само разходен касов ордер. В открито съдебно заседание вещото лице пояснява, че не са му предоставени първични счетоводни документи, въз основа на които да е извършено предаването на процесната сума.

Настоящият състав, като съобразява, че договорът за заем е реален договор, съответно същият се счита за сключен с предаване на вещите, предмет на договора, намира, че от анализа на събраните по делото доказателства не може да се формира извод за наличие на заемно правоотношение между страните. Представената по делото разписка, в качеството ѝ на частен свидетелстващ документ притежава материална доказателствена сила по отношение на удостоверените с нея факти, които в случая се свеждат до получаване на 06.06.2016 г. от С. М. на сумата от 15 хиляди от лицето М.Р.Д., за което не се сочи в разписката, че е предало паричната сума на ответника в качеството си на управител и представляващ въззивното дружество „Изток Инвест 96“ ЕООД. Независимо, че в разписката се сочи, че сумата от 15 000 /без обозначена валута/ е получена от ответника С. М. в качеството му на служител, не би могло да се заключи, че същата е

предадена от името на работодателя му към съответния момент „Изток Инвест 96” ЕООД. Наличието на издаден запис на заповед от същата дата от С. М., с което същият се е задължил безусловно да заплати на М.Р.Д., вече в качеството му на управител на въззивното дружество, сумата от 15 000 лева, също не може да обоснове извод за наличие на сключен договор за заем между страните. Записът на заповед, представляващ абстрактна едностранна правна сделка, не включва в съдържанието си основание за издаването му, следователно не е от естеството да установи наличието на каузално правоотношение между страните. Освен това, в случая се установява и нищожност на менителничния ефект в хипотезата на чл. 486, ал. 2 от ТЗ с оглед уреждането на падежа му по два различни начина. При нередовност на менителничния ефект документът - запис на заповед би могъл да има доказателствено значение за съществуването на каузално отношение или на разписка за изпълнение - ако недействителността произтича от чл. 535, т. 2 от ТЗ, т.е. нарушено е изискването задължението за плащане да е поето безусловно. В хипотеза на нередовен запис на заповед, в който не е посочено основаниято и е поето безусловно обещание за плащане, какъвто е процесният случай, установяването на тези обстоятелства следва да се осъществи с други доказателствени средства, извън представения документ, който няма характер на разписка по смисъла на чл. 77, ал. 1 от ЗЗД, в който смисъл е и цитираната от жалбоподателя практика на ВКС.

Предаване на процесната сума не се установява и от заключенията по приетите по делото ССЕ, доколкото на вещото лице не е представен първичен счетоводен документ, подписан от С. М. за получена именно от ищеца сума, или превод на такава по негова банкова сметка. Установената у търговеца касова наличност към 06.06.2016 г. е ирелевантна за спора, доколкото същественият момент е дали е предадена сумата.

По изложените съображения и доколкото по делото не се установява фактът на предаване на претендираната сума на въззиваемия, настоящият състав счита за недоказано пораждаването на заемно правоотношение между него и жалбоподателя, съответно предявеният главен иск по чл. 240, ал. 1 от ЗЗД е неоснователен и като такъв правилно е отхвърлен от първата инстанция.

Неоснователността на претенцията за главница, обуславя неоснователност и на акцесорната претенция за лихва за забава по чл. 86 от ЗЗД, поради което същата е отхвърлена.

Поради сбъждане на вътрешнопроцесуалното условие, следва да бъде разгледан предявеният в условията на евентуалност иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД. За основателността на кондикционната претенция за връщане на даденото при начална липса на основание в тежест на жалбоподателя е да установи плащане на процесната сума, а в тежест на въззиваемия – че същата е получена на годно основание. По вече изложените мотиви за недоказаност факта на предаване на сумата от 15 000 лева от

жалбоподателя на въззиваемия С. М. следва извод за неоснователност и на предявления в евентуалност осъдителен иск.

Предвид съвпадане на крайните изводи на въззивния състав с тези на районния съд относно липсата на възникнала облигационна връзка между страните по делото, претенциите на ищцовото дружество се явяват неоснователни и правилно са отхвърлени, поради което съдът намира, че първоинстанционното решение следва да бъде потвърдено изцяло.

По разноските:

С оглед изхода на спора, разноски се следват на въззиваемата страна съобразно отправеното искане и представения списък. В случая се претендира възнаграждение за процесуално представителство в размер на 600 лева, които са заплатени в брой съобразно представения по делото договор за правна защита които въззивникът следва да бъде осъден да заплати на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК.

Водим от горното съдът:

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА изцяло решение № 1852/09.06.2022 г. /поправено с решение № 2510/27.07.2022 г./, постановено по гр.д.№ 8056/2021 г. на ВРС, 48-ми състав.

ОСЪЖДА „ИЗТОК ИНВЕСТ 96“ ЕООД, ЕИК 200228575, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „История Славянобългарска“ № 7, да заплати на С. А. М., ЕГН *****, сумата от **600 (шестстотин) лева**, представляваща сторени пред настоящата инстанция разноски за адвокатско възнаграждение, на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК.

Решението не подлежи на касационно обжалване по арг. от чл. 280, ал.3, т.1 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____